

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อาหารของปากอาหารของร่างกาย แต่ทำบุญกุศลอาหารของใจ ใจ เวลาครองเรือน เห็นไหม เวลาเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีครอบครัวเราต้องครองเรือน องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า “การครองเรือนคือต้องครองใจเราก่อน” ใจของคน ครองหัวใจเพราะอะไร?

เพราะหัวใจมันเป็นต้นเรื่อง ในครอบครัวเรา ถ้าครอบครัวไหนมีความสุข เห็นไหม มีความสุขนะ ครอบครัวถ้าในครอบครัวมันทำบุญกุศล มันเป็นเรื่องที่เป็นบุญกุศล เพราะมันมีความร่วมมือกัน ใจในครอบครัวมีความขัดแย้งเพราะอะไร เพราะคนใกล้ชิด เราคนใกล้ชิดเรารักกันนะ ทำอะไรโดยที่ไม่ได้เกรงใจกัน มันกระเทือนหัวใจกัน

สิ่งที่กระเทือนหัวใจกันนะ คนอื่นเราจะเกรงใจเขา เราจะทำอะไรเราจะเกรงใจเขา เราจะกระเทือนใจเขา แต่ในครอบครัวของเราที่เราลืมมันไป คนใกล้ชิดนี้เราลืมมองว่าคนใกล้ชิด คนไม่เป็นที่ไร พอไม่เป็นที่ไรนี้ เราก็ทำอะไรโดยที่ความสบายใจของเรา ทำที่สะดวกใจ แต่มันก็กระเทือนกัน

คนในครอบครัวนะมันจะมีปัญหา เพราะอะไร เพราะคนอยู่กันมานาน ลื่นกับฟันย้อม กระแทกกันโดยธรรมดา แล้วพอมีความออมชอมกัน มีความร่วมมือเป็นสุข เวลาเราไปไหนไปด้วย ทั้งครอบครัว ในครอบครัวถ้ามีความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความสุข อันนั้นคือบุญ แต่เราเข้าใจกันว่า บุญคือปัจจัยเครื่องอาศัยใจ เครื่องอาศัยนี้มันอาศัยไปว่าเราอาศัยเพื่อดำรงชีวิตใช่ไหม? สิ่งที่เราอาศัยเราก็อาศัยของมัน เหมือนพาหนะนี้อาศัยมันเดินทางเท่านั้นเอง แต่คนขับรถหรือเราเจ้าของพาหนะนั้นมีความสำคัญมากกว่า

นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจมีความมากกว่า นี่คือการครองเรือน การครองเรือนของโลกเป็นส่วนหนึ่ง การถือพรหมจรรย์ เห็นไหม เราถือพรหมจรรย์แล้วออกมาอยู่คนเดียว ออกมาประพฤติ

ปฏิบัติ ออกมาบวชเรา นี่จะเป็นการถือพรหมจรรย์ แล้วจะไปปกครองใครล่ะ สิ่งที่พรหมจรรย์ยังปกครองยากใหญ่เลยเพราะอะไร เพราะการจะเอาชนะใจของตัวเอง

เวลาในครอบครัวของเรามันจะเป็นเรื่องจากภายนอกนะ เรื่องความเกรงใจกันเรื่องอะไร เพราะมีความรักความผูกพันกัน คุณลูกเรา ลูกหลานเราเรารักไหม? เราทะนุถนอมไหม? ถ้าลูกหลานของเราประสบความสำเร็จเราจะมีความสุขมาก พ่อแม่นี้ขอให้ลูกมีความสุขประสบความสำเร็จมีความสุขจริงๆ เลย นี่ต้องการเท่านั้นนะ ในครอบครัวทุกคนขอให้มีความสุข พ่อแม่จะมีความสุขสบายใจ

แต่เวลาเราออกมาประพฤติปฏิบัตินะ ถือพรหมจรรย์นี้ หัวใจมีความรุ่มเย็นเป็นสุขไหม หัวใจถ้ามีความรุ่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม คุณดูไม้คิบบ ไม้คิบบมันจะจุดติดไฟไม่ได้ ต้องเป็นไม้แห้งใช่ไหม กว่าจะเป็นไม้คิบบ เราเป็นคนคิบบๆ มาแล้วมาถือพรหมจรรย์ มันก็ถือด้วยความคฤหัสถ์ใจ หัวใจมันเป็นโลก ถ้าหัวใจเป็น โลกมันก็คิดแต่เรื่องของโลกๆ

เวลาเราออกธุดงค์กรรมฐานกัน เห็นไหม มีศีล ศีลคือความปกติของใจ พยายามถือศีลกัน เพื่อให้ไม้นี้มันแห้ง ไม้นี้ควรแก่การงาน มันจะเกิดบะชรรวมใจ ถ้าเป็นไม้คิบบๆ เห็นไหม เป็นไม้ที่ว่าเป็นไม้ที่มันสดอยู่มันติดไฟไม่ได้ มันติดไฟมันติดได้ยากมาก ต้องใช้ไฟแรงมากมันถึงจะเผาไม้นั้นได้ มันจะติดเชื้อไฟบ้าง แล้วไม้จะมีไอน้ำของมันต่างๆ เพราะมันมีความสดของมัน

เราถือศีลกันก็เพื่อตรงนี้ไง เพื่อถือพรหมจรรย์ เห็นไหม เพื่ออะไร เพื่อจะเอาชนะตนเอง เพื่อเอาชนะหัวใจของตนเอง การถือพรหมจรรย์ พรหมจรรย์คือความสะอาดบริสุทธิ์ของใจ ถ้ามันยังมีความคั่นรอนของมันอยู่ มันจะเป็นพรหมจรรย์ไหม? มันเป็นพรหมจรรย์แต่เปลือกใจ คุณดู เวลาเราแต่งตัวออกจากบ้าน เราใส่ชุดอะไรออกไป เราก้เป็นอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน อารมณ์ของใจ เหมือนกับใจมันสวมอารมณ์อะไรใจ อารมณ์นี้มันสวมอารมณ์ใจ จิตปลั่งงานอันนั้นมันสวมอารมณ์ สวมความรู้สึกอันนั้น มันยังไม่เป็นพรหมจรรย์หรอก ถ้ามันเป็นพรหมจรรย์ เห็นไหม มันถึงเป็นหนึ่ง เอกัคคตารมณ์จิตตั้งมั่น พรหมจรรย์คือความที่มันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน มันจะไม่สวมอารมณ์ของมัน

การเสวยอารมณ์ของเราก็เหมือนกับเราทั่วไปอยู่ในครอบครัวนะ ในการครองเรือนนะ เราต้องบริหารจัดการในบ้านของเรา เราต้องดูแลกิจการในบ้านของเรา เราต้องดูแลญาติพี่น้องของเรา เราต้องดูแลไปหมดเลย นี่เป็นการภาระ เป็นการหนักหน่วง เป็นการหนัก

แล้วมันยังมีอีกอันหนึ่งคือกรรมไง ถ้ากรรมดีมา มันจะมีความร่มเย็นเป็นสุข มันจะเชื่อฟังกัน มันจะมีความไว้เนื้อเชื่อใจกัน แต่ถ้ามีกรรมนะ กรรมที่เป็นเคสสร้างสมมาเป็นอกุศลมานี้ มันจะระแวงต่อกัน มันจะน้อยเนื้อต่ำใจ มันจะมีอะไรหนักหัวใจ สิ่งนี้มันเรื่องของกรรม มันเรื่องของกรรมเพราะอะไร?

โลกนี้เป็นวัฏวน กามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตนี้มันเกิดตายเกิดตายมาตลอด มันเป็นผลของวัฏฏะ ผลของวัฏฏะคือต้องเกิดมาเจอกัน เห็นไหม การเกิดมาเจอกัน ถ้ามีกิเลสในหัวใจมันจะยึดของมัน มันจะโทษของมัน มันจะทำลายของมัน มันจะแบกรับภาระของมัน

แต่ถ้าเราประพฤติพรหมจรรย์ จ्ञใจของเราเข้าถึงธรรม เห็นไหม เข้าถึงธรรมมันเข้าใจใจ รู้แจ้งโลกนอกและโลกใน โลกในคือโลกในหัวใจของเรา โลกในที่ว่ามันเป็นพรหมจรรย์ไม่ได้ มันคืนรนเพราะอะไร มันมีอะไรเป็นเชื้อไข? มันทำอะไรให้เราเดือดร้อน? สิ่งนี้เป็นโลกภายใน

ถ้าเรากำจัดโลกภายในได้ โลกภายนอกมันเป็นผลของวัฏฏะ เหมือนกับสวะที่ลอยน้ำมากระทบกันแล้วก็แยกออกจากกันเท่านั้นเอง ชีวิตมีเท่านั้นจริงๆ นะ ชีวิตนี้เราเกิดมาพบกัน แล้วก็มาแยกจากกัน แต่เราไปยึดมัน เราไปแบกมัน เราไปทุกข์กับมัน เราไปจำเจกับมัน เราไปทุกข์ยากมากเลย เพราะอะไร เพราะเรามีกิเลสไง เรามีความต้องการ เรามีค้นหาความทะยานอยากไง เรามีค้นหาของเรา แล้วเราก็พยายามจะดึง โน้มน้ำหนักให้เป็นแบบเราๆ

โน้มน้ำหนักไม่ได้หรอก! โน้มน้ำหนักไหนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่ชี้หน้า เห็นไหม “เราเป็นคนชี้ทาง” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแค่ชี้ทางแล้วให้เราประพฤติปฏิบัติ

นี่เราเกิดมา เห็นไหม บริษัท ๔ อุบาสก อุบาสิกา อุบาสกอุบาสิกาเราก็พยายามจะประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ ประพฤติปฏิบัตินี้มันเป็นบุญอันมหาศาลนะ ทำบุญร้อยหนพันหนคือทำสถานี่ ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง เราถือศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหน เราก็ไม่เท่าเกิดด้วยภวานามยปัญญาหนหนึ่ง เห็นไหม แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติกันเพื่อเอาบุญกุศลอันสุดยอด

นี่เราทำนะ เราทำบุญกุศลกันเพื่ออะไร เพื่อจะให้ครอบครัวมันร่มเย็นเป็นสุข เพื่อจะให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ได้คุ้มครอง คนดีผีคุ้มไง เทวดาชอบนะ เทวดาชอบคนดีเพราะจิตใจของคนดี คุณใช้เวลาเราสดชื่น เรามีความสุข หัวใจเราเบาสบายไหม? เวลาเราเครียด เราทุกข์ยาก หัวใจเราหนักหน่วงไหม? เทวดาเขาเห็นจิตตรงนี่ไง ถ้าเห็นจิตตรงนี่ปั๊บนี้ โอ้โฮ..คนนี่มีความสุข บ้านนี่มีความสุข เทวดาคุ้มครองๆ ตรงนี่ไง เข้าไปที่ไหนมันก็มีความสุขใช่ไหม?

อย่างเช่นเรานี่ เราตกไปในหลุมในมูตรในอุตุ เราขึ้นมาจะมีกลิ่นเหม็นไหม? มีกลิ่นเหม็นแม้แต่เราเองเรายังเหม็นเลย เราต้องรีบไปล้าง ไปทำความสะอาด เวลาเราพอมีความคิด เรามีความโกรธนะ มันเหม็นอย่างนั้นนะ อាកารของใจนะ เพราะใจมันเสวยแล้วมันก็มีความเหม็นอย่างนั้นแล้วเทวดาเขาได้กลิ่นไหม? เขาได้กลิ่นไง นี่คนดีผีคุ้ม แล้วคนชั่วผีไม่เข้าใกล้ มันเหม็นมาก

โดยธรรมชาตินะ ด้วยความศักดิ์ศรีของมนุษย์เรา มนุษย์นี้ กายของมนุษย์ กามราคะนี่ เรื่องกามราคะ เรื่องกามโอะมะ มันมีกลิ่นนะ กลิ่นกายกลิ่นของมนุษย์นี่สกปรกมาก เทวดาไม่อยากจะใกล้เลย ถ้าที่ไหนเจริญนะ เทวดาจะหนีเข้าป่าตลอดไป เพราะเทวดานะ เขาว่าเขาก็ถือตัวของเขา ใจว่าเขาเป็นทิพย์ เรามีร่างกายเป็นทิพย์ เขาก็ถือตัวของเขา เขาเองก็เสพกามเหมือนกันแต่กามที่เป็นทิพย์ เห็นไหม กระทั่งเทวดาเขาก็เสพกามของเขา เพราะเขาสร้างบุญกุศลมา เขาได้เกิดเป็นเทวดา

ก็เหมือนกับเรานี่ เกิดในสถานะครอบครัวที่มั่งมีศรีสุขมาก เทวดามีเท่านี้จริงๆ นะ ในภพของเทวดาก็เกิดในครอบครัวที่มีฐานะมาก เราก็มีสวยสบายหน่อย เราเกิดในครอบครัวที่ทุกข์ยากหน่อย เราเกิดในครอบครัวที่คนทุกข์เข็ญใจ เราก็ต้องปากกัดตีนถีบ นี่ก็เหมือนกัน เกิดเป็นมนุษย์มีปากมีท้องก็ต้องหาเลี้ยงชีพไป เกิดเป็นเทวดามันมีอาหารเป็นทิพย์มันก็เป็นเทวดา แต่กัษัตริหนึ่งเหมือนกัน ต้องตายเหมือนกัน มีสถานะเหมือนกัน เห็นไหม

ที่นี้เขาถือตัวของเขาเพราะกิเลสของเขา เขาถือตัวของเขาว่าเขาเป็นเทวดา เขาก็ไม่อยากจะใกล้ เวลาเขาตายไปแล้วเขาเกิดในอเวจีก็ได้ เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ได้ เพราะอะไร เพราะมันเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ เห็นไหม ที่ว่าจิตนี้มันมากระทบกัน มันเกิดมาพบกันแล้วก็แยกจากกัน แต่เพราะความไม่เข้าใจของเรา แม้แต่เราเราก็อึด

โลกนอก โลกใน โลกนอกคืออย่างนี้ โลกนอกคือโลกของหมู่สัตว์ โลกนอกคือความเป็นไปของสังคม เป็นไปของประเทศชาติ เห็นไหม จิตเส้นกัน แบ่งเส้นกัน แล้วก็ถือว่าคนละชน

ชาติ แล้วก็เก็บภาษีกัน นี่มันเป็นการสมมุติมาทั้งหมดเลย แล้วเวลามันแตกเป็นประเทศใหม่ๆ มันก็เป็นสภาวะแบบนี้ นี่โลกนอกนะ โลกนอกเราขีดเส้นกันเอง แล้วเราก็ออกไปเองนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลย “มนุษย์นี่นึกว่าเป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์นี่กว่าตัวเองแน่มาก” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “โง่กว่าสัตว์!” สัตว์มันยังมีอิสรภาพเสรีกว่า ถ้าเป็นสัตว์ป่ามันบินไปของมันเหมือนนก มันบินไปของมัน อยู่ในป่าก็อาศัยของมัน แต่มนุษย์นี่สร้างกติกาขึ้นมาแล้วก็ติดกติกาของตัวเอง เขียนกฎหมายขึ้นมาผูกคอตัวเองไว้ ไปไหนก็ติดกฎหมายๆ ไปหมดเลย

กฎหมายนี่เป็นข้อบังคับ เหมือนศีลใจ ธรรมและวินัย เห็นไหม วินัยนี่บังคับไว้ให้พระองค์อยู่ในร่องในรอยเหมือนกัน พระบวชมาแล้วศีล ๒๒๗ เหมือนกัน บวชออกมาจากโบสถ์แล้วมีศักดิ์ศรีเท่ากัน ศีลเสมอกัน อาวุโส ภัณฑะ เป็นการเคารพกันด้วยคุณธรรม ถ้ามีคุณธรรมนะ แม้แต่สามเณรเป็นพระอรหันต์นะ พระเรายังมีความเชิดชูเลย เพราะอะไร เพราะเขาแทงอริยสังคตลอดใจ เขาแทงออกจากใจ โลกในของเขาเขาทำลายออกหมดแล้ว เขาปราบกิเลสในหัวใจของเขาโดยสำเร็จเรียบร้อยแล้ว เขาเคารพกัน โดยคุณธรรม

แต่กฎหมายมันเป็นเรื่อง อาวุโส ภัณฑะ พอเราบวชเข้ามาแล้ว เราก็อึดศักดิ์ศรีว่าฉันบวชก่อน ฉันจะนั่งหน้า ฉันจะรับก่อน เห็นไหม อันนี้มันเป็นกิเลสล้วนๆ เลย แต่ถ้ามีคุณธรรมนะ แม้แต่สามเณรน้อยพระก็ยังเคารพบูชาเลย สิ่งนี้เป็นคุณธรรม เราจะเคารพกันคุณธรรม

กฎหมายเป็นแค่กฎหมาย วินัยก็เป็นแค่วินัย เป็นสมมุติอันหนึ่ง เวลาพระอรหันต์สิ้นจากกิเลสไปแล้วเขาว่าสติวินัยใจ สติวินัยหมายถึงมีสติพร้อม ไม่มีการทำผิดโดยเจตนา เพราะไม่มีเจตนาแล้วถึงว่ากฎหมายไม่มีความหมายเลย ธรรมนี่เหนือรัฐธรรมนูญ ธรรมนี่เหนือกฎหมายทั้งหมด สติวินัยยกไว้สูงส่งเลย เพราะว่าสิ่งที่กระทำไปมันเป็นเรื่องของสภาวะกรรม

เรื่องของกรรม เห็นไหม กรรมนะ คูสิ สัตว์มันมีกรรมกับเรา ถึงเวลาแล้วมันต้องชดใช้กรรม มันก็ต้องมาสถานะมันเป็นไป แต่ผู้ที่กระทำไม่มีเจตนา ไม่มีกรรมเลย เขาถึงเรียกสติวินัย สติวินัยถึงไม่มีความผิด ความผิดอันนั้นเป็นเรื่องของโลก กฎหมายเป็นเรื่องของโลกๆ แต่เรื่องของสิ่งจะความจริงภายในเป็นเรื่องสิ่งจะความจริงภายใน

โลกนอกโลกในอย่างนี้ การครองเรือนครองอย่างนี้ การถือพรหมจรรย์ต้องถือพรหมจรรย์ให้ถึงที่สุด การถือพรหมจรรย์ เห็นใหม่ เริ่มตั้งแต่เราเกิดมาในโลกของสมมุติ เพราะเราเกิดเป็นพ่อเป็นแม่กันนี้เป็นเรื่องของสมมุตินะ แต่โลกเขายึดกันว่าเป็นความจริง เพราะมันจริงโดยสมมุติไง มันสมมุติสัจจะไง เกิดเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกัน ถ้าเป็นของเราเราต้องสั่งเสียได้หมดเลย แต่ทำไมมันขึ้นล่ะ? ทำไมมันคือดั่งล่ะ? ทำไมไม่เชื่อฟังเราล่ะ?

นี่เป็นความจริงโดยสมมุติ อันนี้เราก็อีกกันไป ความจริงโดยสมมุติ เราไม่ปฏิเสธสมมุติเห็นใหม่ เราถึงว่าเวลาเราบวชแล้วก็ไปสงฆ์โดยสมมุติ เราก็พยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นบัญญัติ บัญญัติคืออะไร บัญญัติคือธรรมของอุปัชฌาย์ที่ให้มาไง เกสา โลมา นขา ทันทา ตโจ นี่บัญญัติธาตุที่ไม่รู้ ธาตุนี้ไม่รู้เรื่องหรือ เกสา โลมา นขา ทันทา ตโจ มันไม่มีชีวิตหรือ มันไม่รู้เรื่องของมัน แต่ธาตุรู้ละ ธาตุรู้คือหัวใจ หัวใจมันรู้ ถ้าหัวใจมันรู้หัวใจก็ต้องใคร่ครวญ

นี่งานของพรหมจรรย์เป็นงานตรงนี้ไง งานในการนั่งสงบเสงี่ยมอยู่ การเดินจงกรมอยู่ นี่งานของสงฆ์งานของพระ มันในงานของหัวใจ แต่เราไปแย่งงานของโลกมาทำกันไง แย่งงานของโลกนะ มีการก่อสร้าง มีการบริหารจัดการ เห็นใหม่ โลกบริหารจัดการ เราก็ต้องบริหารจัดการบริหารจัดการ..

บริหารจัดการโดยกิเลส! กิเลสมันอยู่ใต้ความคิด มันบริหารจัดการโดยที่ว่าเป็นเป็นสถานะ เห็นใหม่ ถึงว่าเทวดานี้มันถือตัวว่ามันสูงส่งกว่ามนุษย์ไง เราเป็นพระ เห็นใหม่ เราเป็นสงฆ์ เขาทำบุญแล้วจะได้บุญ บุญอะไร? ใ้บุญอะไร? หัวใจเราควรแก่การงานหรือยัง? หัวใจเป็นเนื้อนาบุญหรือยัง? แล้วเราไปเรียไรกับเขา เรียไรมาเพื่ออะไร? ไปแย่งงานของเขามาทำโดยความคิดของกิเลส นี่พรหมจรรย์อันนี้เสerahมอง เสerahมองเพราะงานของสงฆ์ไม่ทำไปทำงานของคฤหัสถ์เขา

งานของการก่อสร้าง คุณติ คุณเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นางวิสาขาจะสร้างวัดเห็นใหม่ ให้พระโมคคัลลานะไปควบคุม เพราะอะไร พระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ เห็นใหม่ เพราะมันไม่มีการคิดค้นในหัวใจ ไม่มีการจะไปทำความเดือดร้อนให้กับโลกเขา เพราะอะไร?

เพราะเกิดมาโดยสมมุติไง เห็นใหม่ เราเกิดมาเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกันโดยสมมุติ สงฆ์ก็สมมุติ ในเมื่อสมมุติแล้วก็ต้องมี.. นกมีรังมีรังก็มีที่อาศัย คือทำความจำเป็นเท่านั้น! ที่ไหนมีความจำเป็นก็อาศัยกันไป! อาศัยกันไปเพื่อจะให้สมมุติเป็นบัญญัติ พอสมมุติบัญญัติแล้วก็ไป

วิมุตติ วิมุตติอยู่ที่ไหน วิมุตติที่ใจ ใจที่ทุกข์ๆ อยู่ที่นี่ ในหัวใจมันทุกข์ๆ อยู่ เวลาไปเป็นเทวดา เป็น
อินทร์ เป็นพรหม ใครไปเป็น? ก็ใจนี้มันไปเป็น ถ้ามันสร้างบุญมันไปเป็น (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)